

Адвокат у кримінальному процесі. Процесуальний статус адвоката, підтвердження повноважень адвоката, участь адвоката у досудовому провадженні, участь адвоката у судову провадженні, особливості діяльності адвоката під час дії воєнного стану

Пропоноване видання визначає роль, процесуальний статус, повноваження адвоката у кримінальному провадженні. Визначаються також особливості його участі, що викликані змінами у КПК та інше законодавство під час війни.

Збірка розрахована на здобувачів юридичної освіти, їх викладачів, діючих адвокатів, інших практикуючих правників, суддів, прокурорів, працівників правоохоронних органів та інших зацікавлених осіб.

АДВОКАТ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

- ПРОЦЕСУАЛЬНИЙ СТАТУС АДВОКАТА**
- ПІДТВЕРДЖЕННЯ
ПОВНОВАЖЕНЬ АДВОКАТА**
- УЧАСТЬ АДВОКАТА У ДОСУДОВОМУ
ПРОВАДЖЕННІ**
- УЧАСТЬ АДВОКАТА У СУДОВОМУ
ПРОВАДЖЕННІ**
- ОСОБЛИВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ АДВОКАТА
ПІД ЧАС ДІЇ ВОЄННОГО СТАНУ**

За загальною редакцією
доктора юридичних наук, професора, заслуженого юриста України
Петкова Валерія Петровича

Укладачі:

Бандурка О. М., Вітвіцький С. С., Гараміта Р. Б., Григоренко А. В., Григоренко Л. С., Гудима В. В., Дрозд В. Г., Дрозд О. Ю., Журавльов Д. В., Козяр Р. Я., Колб О. Г., Копотун І. М., Корецька В. В., Корецький О. П., Кошиков Д. О., Макарова Т. П., Петков В. П., Петков С. В., Пляшко Ю. А., Скриньковський Р. М., Скупейко А. В., Соболев Є. Ю., Стародубов І. В., Хмиз М. В., Чубенко А. Г., Шамрай Б. М.

А 28 Адвокат у кримінальному процесі: процесуальний статус адвоката; підтвердження повноважень адвоката; участь адвоката у досудовому провадженні; участь адвоката у судовому провадженні; особливості діяльності адвоката під час дії воєнного стану / Під заг. ред. Петкова В. П. — Київ. ВД «Професіонал», 2024. — 448 с.

ISBN 978-611-01-3294-7

Пропоноване видання визначає роль, процесуальний статус, повноваження адвоката у кримінальному провадженні.

Визначаються також особливості його участі, що викликані змінами у КПК та інше законодавство під час війни.

Збірка розрахована на здобувачів юридичної освіти, їх викладачів, діючих адвокатів, інших практикуючих правників, суддів, прокурорів, працівників правоохоронних органів та інших зацікавлених осіб.

ВСТУП

Відповідно до положень Конституції України кожен має право на професійну правничу допомогу. Кожен є вільним у виборі захисника своїх прав. Ці конституційні положення є похідними від загальних основоположних прав і свобод людини, які гарантуються міжнародними правовими документами – зокрема Міжнародним пактом про громадянські і політичні права від 16 грудня 1966 року, Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод (Європейською Конвенцією з прав людини) від 4 листопада 1950 року.

Для надання професійної правничої допомоги в Україні діє адвокатура. Виключно адвокат здійснює представництво іншої особи в суді, а також захист від кримінального обвинувачення.

Слід зважати, що кримінальне провадження це специфічний вид діяльності уповноважених на це державою органів (досудового розслідування, прокуратури та суду), результатом якої завжди є прийняття відповідного рішення. При цьому в ході досудового розслідування та судового розгляду кримінальної справи фізичні та юридичні особи стають учасниками кримінально-процесуальних відносин, а відповідно набувають права, обов'язки та законні інтереси. Їх коло визначає кримінально-процесуальний статус певного суб'єкта провадження (наприклад, підозрюваний, потерпілий, свідок, цивільний відповідач або інш.).

Незалежно від вказаного статусу, кожна така особа зацікавлена у реальній можливості користуватися своїми правами; їх дотриманні; виконанні лиш тих обов'язків, які передбачені законом; прийнятті законного та обґрунтованого рішення у кримінальній справі. Нерідко у реалізації цих прагнень необхідна спеціальна допомога.

Саме така спеціалізована допомога й називається правничою допомогою, а професійну правничу допомогу в нашій країні надають адвокати. Кожен має право на професійну правничу допомогу. У випадках, передбачених законом, ця допомога надається безоплатно. Кожен є вільним у виборі захисника своїх прав (стаття 59 Конституції України).

Правнича допомога може знаходити свій вираз у таких формах: наданні консультацій та роз'яснень з правових питань, усних і письмових довідок щодо законодавства; складанні заяв, скарг та інших документів правового характеру; посвідченні копій відповідних документів;

здійсненні представництва в суді, інших державних органах перед громадянами та юридичними особами;

правовому забезпеченні підприємницької та зовнішньоекономічної діяльності громадян;

виконанні обов'язків у відповідності до кримінального процесуального, цивільного процесуального, адміністративного процесуального, господарського процесуального законодавства тощо.

Отже, головне завдання будь-якого кримінального провадження – покарання злочинців, а також запобігання виникненню нових правопорушень. До того моменту, поки не буде винесено обвинувальний судовий вирок, обвинувачені, підозрювані та інші учасники кримінальної справи підпадають під принцип презумпції невинуватості. В процесі виконання своїх службових функцій прокуратура, слідство, судові органи мають діяти виключно в рамках закону, контроль дотриманням цих обмежень – одне з найважливіших завдань адвокатури, як органу, який за приписами Конституції України бере участь у відправленні правосуддя.

Пропоноване видання визначає роль адвоката у сучасному кримінальному провадженні на усіх його стадіях, визначає специфіку його діяльності під час дії воєнного стану у країні.

Збірка розрахована на здобувачів юридичної освіти, їх викладачів, діючих адвокатів, інших практикуючих правників, суддів, прокурорів, працівників правоохоронних органів та інших зацікавлених читачів.

ЮРИДИЧНИЙ СЛОВНИК АДВОКАТА У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ

АДВОКАТУРА – недержавний самоврядний інститут, що забезпечує здійснення захисту, представництва та надання інших видів правничої допомоги на професійній основі, а також самостійно вирішує питання організації і діяльності адвокатури в порядку, встановленому профільним Законом.

АДВОКАТ – фізична особа, яка здійснює адвокатську діяльність на підставах та в порядку, що передбачені профільним Законом.

АДВОКАТСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ – незалежна професійна діяльність адвоката щодо здійснення захисту, представництва та надання інших видів правничої допомоги клієнту.

АДВОКАТСЬКИЙ ЗАПИТ – письмове звернення адвоката до органу державної влади, органу місцевого самоврядування, їх посадових та службових осіб, підприємств, установ і організацій незалежно від форми власності та підпорядкування, громадських об'єднань про надання інформації, копій документів, необхідних адвокату для надання правничої допомоги клієнту.

АДВОКАТСЬКОЇ ЄТИКИ ПРАВИЛА – в самому загальному розумінні адвокатська етика є визначена корпоративними правилами належна поведінка адвоката у тих випадках, коли правові норми не встановлюють для нього конкретних правил поведінки.

Зведені у єдиний документ (Правила) етичні норми професійного адвоката є уніфікованим закріпленням традицій і досвіду української адвокатури в сфері тлумачення норм адвокатської етики, а також загально визнаних деонтологічних норм і правил, прийнятих у міжнародному адвокатському співтоваристві.

Ці Правила слугують обов'язковою для використання адвокатами системою орієнтирів при збалансуванні, практичному узгодженні ними своїх багатоманітних та іноді суперечливих професійних прав та обов'язків відповідно до статусу, основних завдань адвокатури та принципів її діяльності, визначених Конституцією України, Законом України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» та іншими законодавчими актами України, а також закріплюють єдину систему критеріїв оцінки етичних аспектів поведінки адвоката у дисциплінарному провадженні кваліфікаційно-дисциплінарних комісій адвокатури.

АДВОКАТСЬКА ТАЄМНИЦЯ – будь-яка інформація, що стала відома адвокату, помічнику адвоката, стажисту адвоката, особі, яка

перебуває у трудових відносинах з адвокатом, про клієнта, а також питання, з яких клієнт (особа, якій відмовлено в укладенні договору про надання правничої допомоги з передбачених цим Законом підстав) звертався до адвоката, адвокатського бюро, адвокатського об'єднання, зміст порад, консультацій, роз'яснень адвоката, складені ним документи, інформація, що зберігається на електронних носіях, та інші документи і відомості, одержані адвокатом під час здійснення адвокатської діяльності.

АМНІСТІЯ – у загальному розумінні це повне або часткове (заміна м'якшим) звільнення від кримінальної відповідальності і покарання певної категорії осіб, винних у вчиненні кримінальних правопорушень.

Дія акту про амністію поширюється на кримінальні правопорушення, що вчинені до дня набрання ним чинності включно, тобто не тільки на засуджених, а й на осіб, що вчинили суспільно небезпечні діяння, які ще не були предметом судового розгляду і не поширюється на правопорушення, що тривають або продовжуються, якщо вони закінчені, припинені або перервані після прийняття акту про амністію.

Акт амністії може полягати у звільненні від покарання (основного і додаткового), скороченні строку покарання, звільненні від додаткового покарання. Як правило, акт амністії видається з приводу знаменних дат і розглядається в нерозривному зв'язку з правовою і політичною ситуацією, виступаючи як прояв гуманізму держави. Умови та інші обставини, з урахуванням яких застосовується амністія, в кожному конкретному випадку визначаються самим актом амністії.

Амністія не звільняє від обов'язку відшкодувати шкоду, заподіяну кримінальним правопорушенням, яка покладеного на винну особу вироком або рішенням суду. Амністія не застосовується до осіб, яких засуджено за особливо небезпечні злочини.

АПЕЛЯЦІЯ – (лат. *appellatio* – звернення) у загальному розумінні є оскарження ухвали, рішення, вироку або постанови нижчої інстанції (звичайно судової) перед вищою. Також використовується у значенні звернення до кого-, чого-небудь за підтримкою, порадою.

Одна з форм оскарження судових рішень до суду вищої (апеляційної) інстанції, що має право переглядати справу. Метою апеляційного розгляду є перевірка правильності рішення суду першої інстанції, а не повторний розгляд справи по суті. Хоча, на практиці апеляційні суди досліджують докази так само, як і суди першої інстанції.

АПЕЛЯЦІЙНЕ ПРОВАДЖЕННЯ – самостійна стадія кримінального процесу, в рамках якої апеляційних суд на підставі

апеляційної скарги переглядає рішення суду першої інстанції, що не набрали законної сили.

БЕЗОПЛАТНА ПРАВНИЧА ДОПОМОГА – правнича допомога, що гарантується державою та повністю або частково надається за рахунок коштів Державного бюджету України, місцевих бюджетів та інших джерел.

БЕЗОПЛАТНА ПРАВНИЧА ДОПОМОГА ПЕРВИННА – вид державної гарантії, що полягає в інформуванні особи про її права і свободи та обов'язки, порядок їх реалізації та виконання, відновлення прав у випадку їх порушення та порядок оскарження рішень, дій чи бездіяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, посадових і службових осіб.

БЕЗОПЛАТНА ПРАВНИЧА ДОПОМОГА ВТОРИННА – вид державної гарантії, що полягає у створенні рівних можливостей для доступу осіб до правосуддя. Включає такі види правничих послуг:

- 1) захист;
- 2) здійснення представництва інтересів осіб, що мають право на безоплатну вторинну правничу допомогу, в судах, інших державних органах, органах місцевого самоврядування, перед іншими особами;
- 3) складення документів процесуального характеру.

Адвокати є суб'єктами надання вторинної безоплатної правничої допомоги за умови включення до Реєстру адвокатів, які надають безоплатну вторинну правничу допомогу.

БЮРО СУДОВО-МЕДИЧНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ – державні спеціалізовані установи МОЗ України, які забезпечують проведення судово-медичних експертиз.

ВЕРХОВЕНСТВО ПРАВА – є загальнообов'язковою нормою кримінального провадження найвищого рівня, оскільки вона охоплює не лише провадження в справах про вчинення кримінальних правопорушень, а й сучасний правопорядок України в цілому. Її дія поширюється на всі органи державної влади, їх службових осіб у всіх сферах діяльності – нормотворчій, правоохоронній, правозастосовчій.

Загальність та універсальність засади верховенства права дозволяє поширити її дію на абсолютно всі інститути і елементи кримінального провадження. Це означає, що засада верховенства права є безпосередньо і прямо застосовною як під час досудового розслідування, так і в процесі судових стадій кримінального провадження, зокрема, в процесі перегляду судових рішень.

Непорушність прав і свобод людини та створення надійних умов їх захисту є визначальним критерієм верховенства права як засади, що

покликана закріпити торжество справедливості. Враховуючи той факт, що в кримінальному провадженні, особливо, під час проведення досудового розслідування непоодинокими є випадки порушень конституційних прав особи, увага захисників-адвокатів повинна бути звернена насамперед на факти недопустимого використання доказів, отриманих внаслідок істотного порушення прав і свобод людини, гарантованих Конституцією України, в тому числі таких дій, як отримання доказів внаслідок катування, жорстокого, нелюдського або такого, що принижує гідність особи, поводження або погрози застосування такого поводження, а також порушення права особи на захист, отримання показань від особи, яка не була повідомлена про своє право відмовитись від давання показань, а також отримання показань від свідка, який надалі буде визнаний підозрюваним.

ВИСНОВОК ЕКСПЕРТА – це докладний опис проведених експертом досліджень та зроблені за їх результатами висновки, обґрунтовані відповіді на запитання, поставлені особою, яка залучила експерта, або слідчим суддею чи судом, що доручив проведення експертизи.

Кожна сторона кримінального провадження має право надати суду висновок експерта, який ґрунтується на його наукових, технічних або інших спеціальних знаннях.

ВНУТРІШНЄ ПЕРЕКОНАННЯ СУДДІ – стан свідомості судді, що відображає результат розумової суб'єктивної діяльності судді в процесі судочинства щодо оцінки доказів з метою достовірного встановлення фактичних обставин конкретної кримінальної справи, що входять до предмету доказування, результат якої втілюється в судовому рішенні.

Є правовою категорією, що забезпечує функціонування судді в межах наданих йому прав і обов'язків, які не перекручують самостійного сприйняття і розуміння суддею об'єктивної дійсності, що стала предметом дослідження в суді.

Свободу і незалежність внутрішнього переконання судді неможна розуміти як свавілля, як особистий і ні від чого не залежний розсуд. Вільним може вважатися тільки те переконання, яке є вірним і повно відображає факти, що тягнуть за собою застосування закону. У той же час обґрунтованість внутрішнього переконання складає його невід'ємну властивість.

ВІЙСЬКОВЕ КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВОПОРУШЕННЯ – передбачені КК України кримінальні правопорушення проти встановленого законодавством порядку несення або проходження

військової служби, вчинені військовослужбовцями, а також військовозобов'язаними та резервістами під час проходження зборів.

ВІЙСЬКОВОЗОВОБ'ЯЗАНІ – особи, які перебувають у запасі для комплектування Збройних Сил України та інших військових формувань на особливий період, а також для виконання робіт із забезпечення оборони держави.

ВІЙСЬКОВОПОЛОНЕНІ – комбатанти, які опинились в полоні під час міжнародного збройного конфлікту, незалежно від їхнього стану – здорові, хворі або поранені. Крім того, до військовополонених належать захоплені противником:

особовий склад ополчень і добровільних загонів;

особи, які на законних підставах прямують за збройними силами, але не входять до їхнього складу (цивільні члени екіпажів військових літальних апаратів, члени робочих команд і служб, на які покладено побутове обслуговування збройних сил тощо) та мають посвідчення особи встановленого зразка, вказаного у правилах застосування норм міжнародного гуманітарного права (МГП) щодо розпізнавання осіб і об'єктів;

члени екіпажів торгових суден і літаків (вертольотів) цивільної авіації, якщо вони не користуються більшим пільговим режимом згідно з іншими положеннями МГП;

населення неокупованої території, яке стихійно, за власним бажанням озброюється для боротьби з військами, що вторгаються, і яке не встигло сформуватися у регулярні війська (за умови відкритого носіння ним зброї та дотримання норм МГП).

ВІЙСЬКОВА СЛУЖБА – державна служба особливого характеру, яка полягає у професійній діяльності придатних до неї за станом здоров'я і віком громадян України, іноземців та осіб без громадянства, пов'язаній із обороною України, її незалежності та територіальної цілісності (частина 1 статті 2 Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу»).

ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІ – особи, які проходять військову службу. До категорії військовослужбовців прирівнюються іноземці та особи без громадянства, які відповідно до закону проходять військову службу у Збройних Силах України.

ВІЙКРИВАЧ – фізична особа, яка за наявності переконання, що інформація є достовірною, звернулася із заявою або повідомленням про корупційне кримінальне правопорушення до органу досудового розслідування.

ВИНА – психічне ставлення особи до вчинюваної дії чи бездіяльності, передбаченої КК України, та її наслідків, виражене у формі умислу або необережності.

ВИПРАВДАНИЙ – у кримінальному провадженні це обвинувачений, виправдувальний вирок суду щодо якого набрав законної сили.

ВИРОК – судове рішення, у якому суд вирішує обвинувачення по суті, викладається у формі вироку.

ВИСНОВОК ЕКСПЕРТА – у кримінальному провадженні це процесуальний документ, докладний опис проведених експертом досліджень та зроблені за їх результатом висновки, обґрунтовані відповіді на запитання, поставлені особою, яка залучила експерта, або слідчим суддею чи судом, що доручив проведення експертизи (ст. 101 КПК України).

Висновок експерта як джерело доказів має свою специфіку, оскільки експертиза призначається у випадках, коли обставини, що мають значення для справи, можуть бути отримані у лише в результаті дослідження відповідних матеріалів (об'єктів), що проводяться експертом на основі спеціальних наукових знань.

При цьому висновок експерта не має для суду наперед встановленої сили, оскільки суд встановлює належність, допустимість та достовірність кожного доказу окремо, а також достатність і взаємний зв'язок доказів у їх сукупності.

ВОЄННИЙ СТАН – особливий правовий режим, що вводить у Україні або в окремих її місцевостях у разі збройної агресії чи загрози нападу, небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності та передбачає надання відповідним органам державної влади, військовому командуванню, військовим адміністраціям та органам місцевого самоврядування повноважень, необхідних для відвернення загрози, відсічі збройної агресії та забезпечення національної безпеки, усунення загрози небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності, а також тимчасове, зумовлене загрозою, обмеження конституційних прав і свобод людини і громадянина та прав і законних інтересів юридичних осіб із зазначенням строку дії цих обмежень. Запровадження воєнного стану пропонується РНБО, погоджується Президентом, і затверджується рішенням Верховної Ради України.

ВОЄННИЙ ЗЛОЧИН – свідоме грубе порушення законів та звичаїв війни.

Збірне поняття у міжнародному праві, що об'єднує групу серйозних порушень правил ведення бойових дій («закону війни») та норм і принципів міжнародного гуманітарного права, що вчиняється умисно або через грубу необережність.

Воєнний злочин є одним з міжнародно-правових злочинів (злочинів за загальним міжнародним правом), до яких також належать **злочин геноциду, злочини проти людяності та злочин агресії**.

ГОЛОВУЮЧИЙ У СУДОВОМУ ЗАСІДАННІ – в організаційному сенсі це суддя, який розглядає справу одноособово, а при колегіальному розгляді справи – суддя-доповідач, визначений Єдиною судовою інформаційно-комунікаційною системою під час розподілу справи.

При цьому діяльність головуючого невід'ємна від складу суду – він або розглядає справу одноособово, або діє від імені усього складу суду. В останньому випадку одноосібні дії головуючого стосуються організаційно-розпорядчих питань судового розгляду. Тож кримінальна процесуальна діяльність головуючого здійснюється у межах основної (первинної) кримінальної процесуальної функції правосуддя та додаткової (похідної) функції судового контролю.

ГОНОРАР АДВОКАТА – є формою винагороди адвоката за здійснення захисту, представництва та надання інших видів правничої допомоги клієнту. Порядок обчислення гонорару (фіксований розмір, погодинна оплата), підстави для зміни розміру гонорару, порядок його сплати, умови повернення тощо визначаються в договорі про надання правничої допомоги.

При встановленні розміру гонорару враховуються складність справи, кваліфікація і досвід адвоката, фінансовий стан клієнта та інші істотні обставини. Гонорар має бути розумним та враховувати витрачений адвокатом час.

ГОТУВАННЯ ДО КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ – підшукування або пристосування засобів чи знарядь, підшукування співучасників або змова на вчинення кримінального правопорушення, усунення перешкод, а також інше умисне створення умов для вчинення кримінального правопорушення.

ДЕРЖАВНЕ ОБВИНУВАЧЕННЯ – процесуальна діяльність прокурора, що полягає у доведенні перед судом обвинувачення з метою забезпечення кримінальної відповідальності особи, яка вчинила кримінальне правопорушення.

ДІЗНАВАЧ – службова особа підрозділу дізнання органу Національної поліції, органу безпеки, органу Бюро економічної безпеки України, органу Державного бюро розслідувань, Національного

антикорупційного бюро України, у випадках, установлених цим Кодексом, уповноважена особа іншого підрозділу зазначених органів, які уповноважені в межах компетенції, передбаченої КПК України, здійснювати досудове розслідування кримінальних проступків.

ДІЗНАННЯ – форма досудового розслідування, в якій здійснюється розслідування кримінальних проступків.

ДОВІРЕНІСТЬ АДВОКАТУ НА ПРЕДСТАВНИЦТВО – один із документів, які посвідчують повноваження адвоката на надання правничої допомоги. Довіреність визначає лише повноваження адвоката, межі наданих представникові прав і перелік дій, які він може вчиняти для виконання доручення.

Довіреність фізичної особи має бути посвідчена нотаріально або, у визначених законом випадках, іншою особою. Так само довіреність фізичної особи, за зверненням якої прийнято рішення про надання їй безоплатної вторинної правничої допомоги, може бути посвідчена посадовою особою органу (установи), який прийняв таке рішення.

Від імені юридичної особи довіреність видається за підписом (електронним підписом) посадової особи, уповноваженої на це законом, установчими документами.

ДОГОВІР АДВОКАТА НА НАДАННЯ ПРАВНИЧОЇ ДОПОМОГИ – цивільно-правовий документ, на підставі якого здійснюється адвокатська діяльність, що передбачена профільним Законом.

В цьому сенсі цей договір являє собою домовленість, за якою одна сторона (адвокат, адвокатське бюро, адвокатське об'єднання) зобов'язується здійснити захист, представництво або надати інші види правничої допомоги другій стороні (клієнту) на умовах і в порядку, що визначені договором, а клієнт зобов'язується оплатити надання правничої допомоги та фактичні витрати, необхідні для виконання договору.

Таким чином укладання цього договору є обов'язковим.

Якщо клієнт невідкладно потребує надання правничої допомоги, а укладення письмового договору за конкретних обставин є неможливим – з подальшим укладенням договору в письмовій формі протягом трьох днів, а якщо для цього існують об'єктивні перешкоди – у найближчий можливий строк.

Також в усній формі такий договір укладається для надання усних і письмових консультацій, роз'яснень із правових питань з подальшим записом про це в журналі та врученням клієнту документа, що підтверджує оплату гонорару (винагороди).

До договору про надання правничої допомоги застосовуються загальні вимоги договірного права.

Зміст договору про надання правничої допомоги не може суперечити Конституції України та законам України, інтересам держави і суспільства, його моральним засадам, присязі адвоката України та правилам адвокатської етики.

ДОКАЗИ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ – фактичні дані, отримані у передбаченому цим Кодексом порядку, на підставі яких слідчий, прокурор, слідчий суддя і суд встановлюють наявність чи відсутність фактів та обставин, що мають значення для кримінального провадження та підлягають доказуванню.

ДОКАЗУВАННЯ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ – процес збирання, перевірки та оцінки доказів з метою встановлення обставин, що мають значення для кримінального провадження.

Процес доказування, під час якого відбувається відтворення реальної картини події правопорушення, з'ясування її суті (опанування достовірними знаннями про юридично значимі факти), супроводжується прийняттям відповідних процесуальних рішень. Крім цього, він складається з комплексу процесуальних дій і процесуальних відносин.

ДОПИТ – слідча дія, яка проводиться органами досудового слідства, дізнання, а за дорученням слідчого, дізнавача також оперативними підрозділами, з метою встановлення фактичних обставин кримінального провадження.

ДОСУДОВЕ РОЗСЛІДУВАННЯ – стадія кримінального провадження, яка починається з моменту внесення відомостей про кримінальне правопорушення до Єдиного реєстру досудових розслідувань і закінчується закриттям кримінального провадження або направленням до суду обвинувального акта, клопотання про застосування примусових заходів медичного або виховного характеру, клопотання про звільнення особи від кримінальної відповідальності, клопотання про закриття кримінального провадження.

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ, ЄСПЛ, – (англ. *European Court of Human Rights*, фр. *Cour européenne des droits de l'homme*) міжнародний судовий орган, юрисдикція якого поширюється на всі держави-члени Ради Європи, що ратифікували Конвенцію про захист прав людини і основоположних свобод, і включає всі питання, які стосуються тлумачення і застосування конвенції, включно з міждержавними справами й скаргами окремих осіб.

Розташований у Страсбурзі (Франція) за адресою:

*European Court of Human Rights
Council of Europe
67075 Strasbourg-Cedex
FRANCE
Fax: +33 (0)3 88 41 27 30.*

ЄВРОПЕЙСЬКЕ ПОЛІЦЕЙСЬКЕ УПРАВЛІННЯ, ЄВРОПОЛ – (англ. *European Police Office, Europol*) установа правопорядку Європейського Союзу; збирає інформацію щодо кримінальних злочинів, сприяє поліцейським установам держав ЄС, здійснює оперативний аналіз заходів, до яких вдаються держави-члени; готує стратегічні звіти (зокрема, формулює загрози) та дослідження злочинності; виконує експертизу і надає технічну підтримку в рамках розслідувань і операцій всередині ЄС; а також сприяє гармонізації процедур розслідування у державах-членах.

Штаб-квартира в Гаазі, Нідерланди.

ЄДИНИЙ РЕЄСТР АДВОКАТІВ УКРАЇНИ, ЄРАУ – електронна база даних, яка містить відомості про чисельність і персональний склад адвокатів України, адвокатів іноземних держав, які відповідно до Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» набули права на зайняття адвокатською діяльністю, та про обрані адвокатами організаційні форми адвокатської діяльності.

Рада адвокатів України забезпечує ведення ЄРАУ, координує діяльність, здійснює організаційне, методичне, інформаційне забезпечення рад адвокатів регіонів щодо внесення ними відомостей до ЄРАУ та надання витягів з нього. Рада адвокатів України забезпечує технічне і технологічне створення та супроводження програмного забезпечення ЄРАУ, надання реєстраторам доступу до нього, збереження і захист даних, що містить ЄРАУ, надає роз'яснення, проводить навчання щодо наповнення та користування ЄРАУ, а також виконує інші функції.

Не є державним реєстром.

ЄДИНИЙ РЕЄСТР ДОСУДОВИХ РОЗСЛІДУВАНЬ, ЄРДР – це створена за допомогою автоматизованої системи електронна база даних, відповідно до якої здійснюється збирання, зберігання, захист, облік, пошук, узагальнення даних про кримінальні правопорушення та хід досудового розслідування у кримінальних провадженнях.

Забезпечує ведення єдиного обліку кримінальних правопорушень та прийнятих під час досудового розслідування рішень, осіб, які їх учинили, та результатів судового провадження;

оперативного контролю за додержанням законів під час проведення досудового розслідування; аналізу стану та структури кримінальних правопорушень, вчинених у державі.

Порядок ведення реєстру затверджений наказом Генеральної прокуратури України від 6 квітня 2016 року.

Держатель Реєстру — Генеральна прокуратура України.

ЕКОНОМІЧНА ЕКСПЕРТИЗА – експертиза, яка спрямована на дослідження діяльності фінансово-економічного характеру, включає в себе перевірку документів бухгалтерського, податкового обліку, а також дослідження фінансово-кредитної діяльності.

За напрямками досліджень економічна експертиза розподіляється на бухгалтерську, фінансово-економічну, фінансово-кредитну та обов'язково включає дослідження документів бухгалтерського, податкового обліку і звітності; дослідження документів про економічну діяльність підприємств і організацій; дослідження документів фінансово-кредитних операцій.

Судово-економічні експертизи слід розуміти як експертні дослідження матеріальних об'єктів (документів бухгалтерського, податкового обліку та звітності), що містять інформацію про обставини кримінального провадження та підлягають дослідженню у суді за їх змістом та формою і допомагають суду досягти об'єктивності у доказуванні.

ЕКСГУМАЦІЯ – дія, що полягає у вийманні трупа з відомого місця поховання в землі чи в іншому місці з метою його судово-медичного дослідження, а також у тих випадках, коли первинне судово-медичне дослідження цього трупа було проведене неповно або виникли нові серйозні обставини для перевірки обставин кримінального правопорушення шляхом дослідження раніше похованого трупа.

Не є слідчою (розшуковою) дією, вона є лише засобом забезпечення наступного огляду трупа та інших процесуальних дій.

Питання про ексгумацію трупа погоджується слідчим, прокурором з адміністрацією кладовища та санітарно-епідеміологічною службою. Про час ексгумації слідчий, прокурор зобов'язані повідомити про проведення огляду, пов'язаного з ексгумацією, близьких родичів та членів сім'ї померлого, а також проводити іншу роботу серед місцевого населення, щодо нейтралізації різного роду негативних ексцесів, пов'язаних з проведенням такої дії.

ЕКСПЕРТ – у кримінальному провадженні це особа, яка володіє науковими, технічними або іншими спеціальними знаннями, має право відповідно до Закону України «Про судову експертизу» на проведення

експертизи і якій доручено провести дослідження об'єктів, явищ і процесів, що містять відомості про обставини вчинення кримінального правопорушення, та дати висновок з питань, які виникають під час кримінального провадження і стосуються сфери її знань.

ЖЕРТВА – особа, якій кримінально караним діянням заподіяно моральну, фізичну чи майнову шкоду. В процесуальному розумінні така особа інакше називається **потерпілим** (ч. 1 ст. 55 КПК України).

ЖЕСТОВА МОВА – це вид спеціального письма, який дає змогу позначати цілі слова, а також літери алфавіту певними жестами. Жестову мову для обміну інформацією використовують як люди з вадами голосових зв'язок та слуху, так і люди без таких вад. Відповідно розрізняють: а) жестова мова для людей без вад органів мовлення (наприклад, в австралійських племенах вдови після смерті чоловіків рік розмовляють лише жестовою мовою); б) жестова мова для людей з вадами органів мовлення – глухих чи слабкочуючих (таких людей за наявними даними від 0,4 до 1,5 %). Жестова мова за своїми можливостями не поступається звуковим мовам, хоча соціально має нижчий статус.

За даними Мінсоцполітики України на 2021 рік, для понад 40 000 українців жестова мова є головною можливістю комунікувати та взаємодіяти, а для понад 200 000 українців вона є рідною. **Українська жестова мова** це окрема жестова мова, яка використовується жестомовними мешканцями України, зокрема людьми з вадами слуху або мовного апарату. Походить від французької жестової мови.

ЗАМАХ НА КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВОПОРУШЕННЯ – є вчинення особою з прямим умислом діяння (дії або бездіяльності), безпосередньо спрямованого на вчинення кримінального правопорушення, передбаченого відповідною статтею Особливої частини КК України, якщо при цьому кримінальне правопорушення не було доведено до кінця з причин, що не залежали від її волі.

ЗАПОБІЖНІ ЗАХОДИ – це сукупність превентивних заходів забезпечення кримінального провадження, які спрямовані на забезпечення належної поведінки підозрюваного, обвинуваченого, засудженого через певне обмеження їхніх особистих прав.

Запобіжні заходи застосовуються в тих випадках, коли особа ще не визнана винною у вчиненні кримінального правопорушення (діє принцип презумпції невинуватості). Тобто застосування запобіжних заходів не розцінюється як покарання, але вважається тільки певними обмеженнями для особи, яка підозрюється чи обвинувачується у вчиненні кримінального правопорушення.

Зміст

ВСТУП.....	3
ЮРИДИЧНИЙ СЛОВНИК АДВОКАТА У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ.....	5
ПРОЦЕСУАЛЬНИЙ СТАТУС АДВОКАТА У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ.....	31
ПІДТВЕРДЖЕННЯ ПОВНОВАЖЕНЬ АДВОКАТА У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ	33
ПРАВО ОСОБИ НА ЗАХИСТ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ ТА ЙОГО РЕАЛІЗАЦІЯ В СУЧАСНИХ УМОВАХ.....	38
УЧАСТЬ АДВОКАТА НА СТАДІЇ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ. ДЕЯКІ АСПЕКТИ ДІЯЛЬНОСТА АДВОКАТА ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ	41
УЧАСТЬ ЗАХИСНКА У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ В СУДІ ПЕРШОЇ ІНСТАНЦІЇ	55
УЧАСТЬ АДВОКАТА У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ НА ПІДСТАВІ УГОД	79
ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ ДОКАЗУВАННЯ У ВІТЧИЗНЯНОМУ КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ.....	85
ПРАВОВІ ПОЗИЦІЇ ВЕРХОВНОГО СУДУ ЩОДО УЧАСТІ АДВОКАТА У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ	97
НОРМАТИВНА БАЗА	216
ЗАКОН УКРАЇНИ «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» ..	216
Правила адвокатської етики.....	277
ЗАКОН УКРАЇНИ «Про безоплатну правничу допомогу».....	314
НАКАЗ МІНІСТЕРСТВА ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ від 21.12.2017 № 4125/5 «Про затвердження Стандартів якості надання безоплатної вторинної правової допомоги у цивільному,	

адміністративному процесі та представництва у кримінальному процесі»	351
РІШЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ АСОЦІАЦІЇ АДВОКАТІВ УКРАЇНИ, РАДИ АДВОКАТІВ УКРАЇНИ від 02.08.2022 № 62 «Про затвердження роз'яснення щодо підстав представництва адвокатом клієнта в суді».....	373
ЗАКОН УКРАЇНИ «Про правовий режим воєнного стану»	377
ПОСТАНОВА КАБІНЕТА МІНІСТРІВ УКРАЇНИ від 8 липня 2020 р. № 573 «Питання запровадження та здійснення деяких заходів правового режиму воєнного стану»	421
ПОСТАНОВА КАБІНЕТА МІНІСТРІВ УКРАЇНИ від 28 грудня 2011 р. № 1363 «Про затвердження Порядку інформування центрів з надання безоплатної правничої допомоги про випадки затримання, адміністративного арешту або застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою»	433

Укладачі:

Бандурка Олександр Маркович — доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України, дійсний член (академік) НАПрН України, генерал-полковник міліції у відставці, перший віцепрезидент Національної академії правових наук України;

Вітвіцький Сергій Сергійович — доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України, полковник поліції, ректор, Донецький державний університет внутрішніх справ;

Гараміта Роман Богданович — капітан поліції, інспектор сектору організаційного забезпечення діяльності місць тимчасового тримання осіб Головного управління Національної поліції у Львівській області;

Григоренко Анатолій Володимирович — адвокат;

Григоренко Людмила Степанівна — адвокат;

Гудима Віталій Валерійович — кандидат юридичних наук, доцент, співробітник Служби безпеки України;

Дрозд Валентина Георгіївна — доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України, головний спеціаліст консультативно-контрольного відділу Департаменту забезпечення діяльності Голови Національної поліції України;

Дрозд Олексій Юрійович — доктор юридичних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України, керівник Департаменту організації забезпечення діяльності, Бюро економічної безпеки України;

Журавльов Дмитро Володимирович — доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України, заступник керівника Департаменту з питань громадянства, помилування, державних нагород – керівник управління з питань помилування, Офіс Президента України;

Козяр Роман Якович — кандидат юридичних наук, співробітник Служби безпеки України;

Колб Олександр Григорович — доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України, професор кафедри кримінальної юстиції, Державний податковий університет;

Копотун Ігор Миколайович — доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України, головний науковий співробітник науково-дослідної лабораторії з проблем запобігання кримінальним правопорушенням, Донецький державний університет внутрішніх справ;

Корецька Вікторія Віталіївна — кандидат юридичних наук, суддя, Ківерцівський районний суд Волинської області;

Корецький Олег Павлович — кандидат юридичних наук, військовослужбовець, Збройні Сили України;

Кошиков Денис Олександрович — доктор юридичних наук, доцент кафедри адміністративного права і процесу, фінансового та інформаційного права, Львівський університет бізнесу та права;

Макарова Тетяна Петрівна — адвокат;

Петков Валерій Петрович — доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України, головний науковий співробітник науково-дослідної лабораторії з проблем запобігання кримінальним правопорушенням, Донецький державний університет внутрішніх справ;

Петков Сергій Валерійович — доктор юридичних наук, професор, професор кафедри соціальної роботи у військах (силах), Військовий інститут Київського національного університету імені Тараса Шевченка;

Пляшко Юлія Анатоліївна — адвокат;

Скриньковський Руслан Миколайович — кандидат економічних наук, професор, професор кафедри економіки підприємств та інформаційних технологій, Львівський університет бізнесу та права;

Скупейко Андрій Васильович — майор поліції, старший інспектор з особливих доручень сектору організаційного забезпечення діяльності місць тимчасового тримання осіб Головного управління Національної поліції у Львівській області;

Соболь Євген Юрійович — доктор юридичних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України, ректор, Центральноукраїнський державний університет імені Володимира Винниченка;

Стародубов Ігор Вадимович — кандидат юридичних наук, директор ДП «Центр судової експертизи та експертних досліджень», президент ВГО «Союз експертів України»;

Хмиз Мар'яна Василівна — доктор філософії в галузі права, доцент, доцент кафедри економіко-правових дисциплін, Львівський університет бізнесу та права;

Чубенко Антон Григорович — доктор юридичних наук, професор, заступник начальника, Полтавська обласна військова адміністрація;

Шамрай Богдан Миколайович — кандидат юридичних наук, заслужений юрист України, начальник Центрального юридичного управління Генерального штабу Збройних Сил України.

НАВЧАЛЬНО-ПРАКТИЧНЕ ВИДАННЯ

АДВОКАТ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ:

- ПРОЦЕСУАЛЬНИЙ СТАТУС АДВОКАТА
- ПІДТВЕРДЖЕННЯ ПОВНОВАЖЕНЬ АДВОКАТА
- УЧАСТЬ АДВОКАТА У ДОСУДОВОМУ ПРОВАДЖЕННІ
- УЧАСТЬ АДВОКАТА У СУДОВОМУ ПРОВАДЖЕННІ
- ОСОБЛИВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ АДВОКАТА ПІД ЧАС ДІЇ ВОЄННОГО СТАНУ

Оригінал-макет підготовлено
ТОВ Видавничий дім «Професіонал»

Підписано до друку 21.08.2024. Формат 60x84 1/16.
Друк цифровий. Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman.
Умовн. друк. арк. 28.

ТОВ «Видавничий дім «Професіонал»

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до державного реєстру видавців, виготівників
і розповсюджувачів видавничої продукції
серія ДК № 1533

Книги, які можуть вас зацікавити

Адвокат у цивільному процесі.
Процесуальний статус адвоката,
підтвердження повноважень адвоката,
участь адвоката у досудовому провадженні, участь...

Перейти до галузі права
Адвокатура

[Перейти на сайт →](#)